

Бобровська Н. В.,
канд. екон. наук,
асистент кафедри обліку і оподаткування
Тополенко М. В.,
магістр обліково-фінансового факультету
Шпиченко І. Ю.,
магістри обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Досліджено теоретичні аспекти оцінки вітчизняного ринку, компоненти його розвитку. Виявлено економічні особливості впровадження методичних перспектив. Проаналізовано погляди вітчизняних та іноземних вчених щодо аспекту проведеного дослідження і виділено фактори, які впливають на формування змісту ринкового середовища аграрного сектора.

Ключові слова: ринок; ринкове середовище; сільськогосподарський товаровиробник; внутрішній ринок; вільне підприємництво.

Постановка проблеми. Однією з найважливіших складових цілісної системи національної безпеки є продовольча незалежність, ресурсозабезпеченість промисловості, соціальна захищеність. Сільське господарство, забезпечуючи населення продуктами харчування, промисловість – сировиною, виступає основою продовольчої безпеки. У зв'язку з цим, формування дієвого механізму функціонування внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції сприяє забезпеченню економічної незалежності країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням особливостей функціонування і розвитку ринку займалися вітчизняні і зарубіжні вчені, з-поміж них: П. М. Макаренко, Є. В. Сірий, О. П. Савченко і ін. Ними обґрунтовано основні компоненти ринку, принципи його функціонування, фактори впливу, але існує потреба деталізації дослідження у напрямку аналізу ринкового середовища сільськогосподарської продукції вітчизняних підприємств.

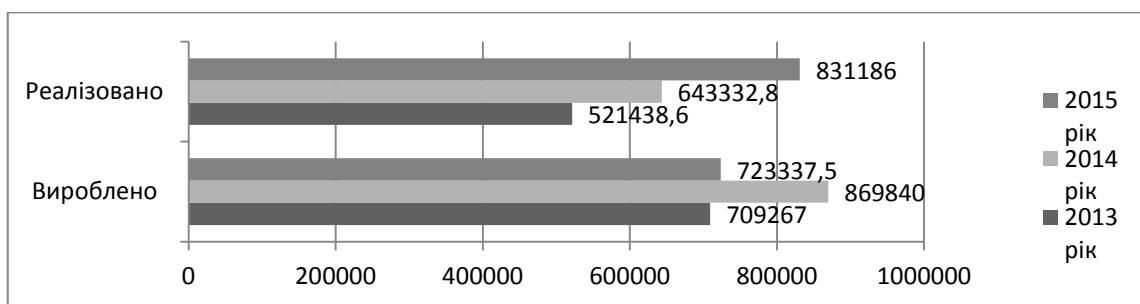
Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування аналітичної оцінки ринкового середовища сільськогосподарської продукції і досліджено основні перспективи розвитку аграрного бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринок, на сьогодні, є місцем функціонування економічних суб'єктів. У вітчизняній практиці, він характери-

зується свободою підприємництва, характером відносин між суб'єктами, формуванням відповідного світогляду учасників господарської діяльності. Ринок оцінюється як механізм, який дозволяє визначити співвідношення попиту і пропозиції на різні види товарів і послуг [3]. Сучасна зарубіжна практика визнає ринок як будь-яку взаємодію, в яку вступають люди для торгівлі один з одним, як механізм, що об'єднує пропозицію і попит на певний товар і як місце зустрічі пропозиції і попиту [10].

Ринок сільськогосподарської продукції, з метою ефективного і доцільного її використання, задовольняє потреби населення і суб'єктів господарювання відповідними продуктами у повному обсязі. Він є складовою ринку товарів, його видовим, його компонентом. Так, ринок сільськогосподарської продукції Ізмаїльського району Одеської області складається з продуктів рослинного і тваринного походження, найбільшу часту серед яких займають зернові і зернобобові, рівень реалізації яких у 2015 році порівняно з попередніми роками зростає (рис.1).

Таким чином, обсяги реалізованої продукції у 2015 році перевищують обсяги виробленої продукції, що пов'язано із запасами зернових і зернобобових, які були накопичені підприємствами району на початок звітного року (рис.2).

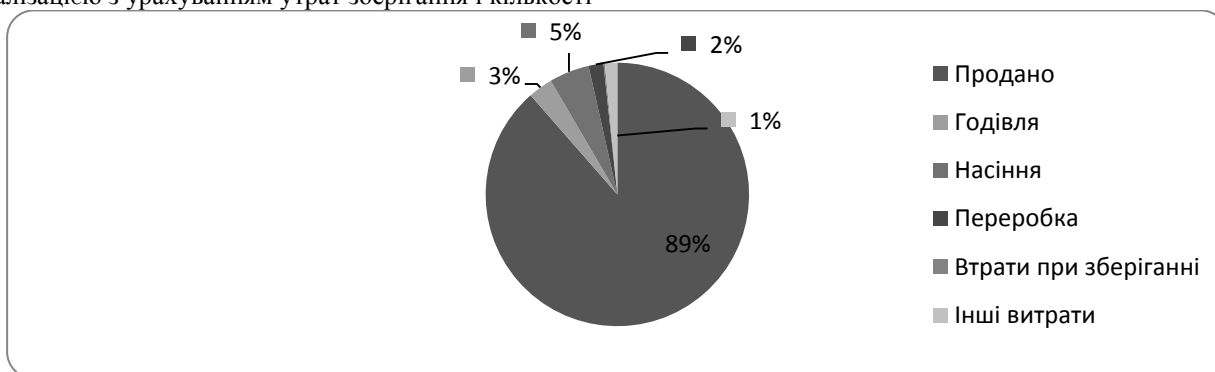

Рис. 1. Співвідношення виробництва і реалізації зернових і зернобобових культур підприємствами Ізмаїльського району у динаміці, ц

Джерело: побудовано по Ізмаїльському району з використанням даних статистичної звітності.

Отже, за результатами дослідження виявлено, що дохід від реалізації, в першу чергу, формується кількістю виробленої якісної продукції і подальшою її реалізацією з урахуванням утрат зберігання і кількості

залишеної продукції на насіння. Так, підприємства району, залишаючи продукцію рослинництва на насіння, годівлю і переробку, понесли втрати доходу.

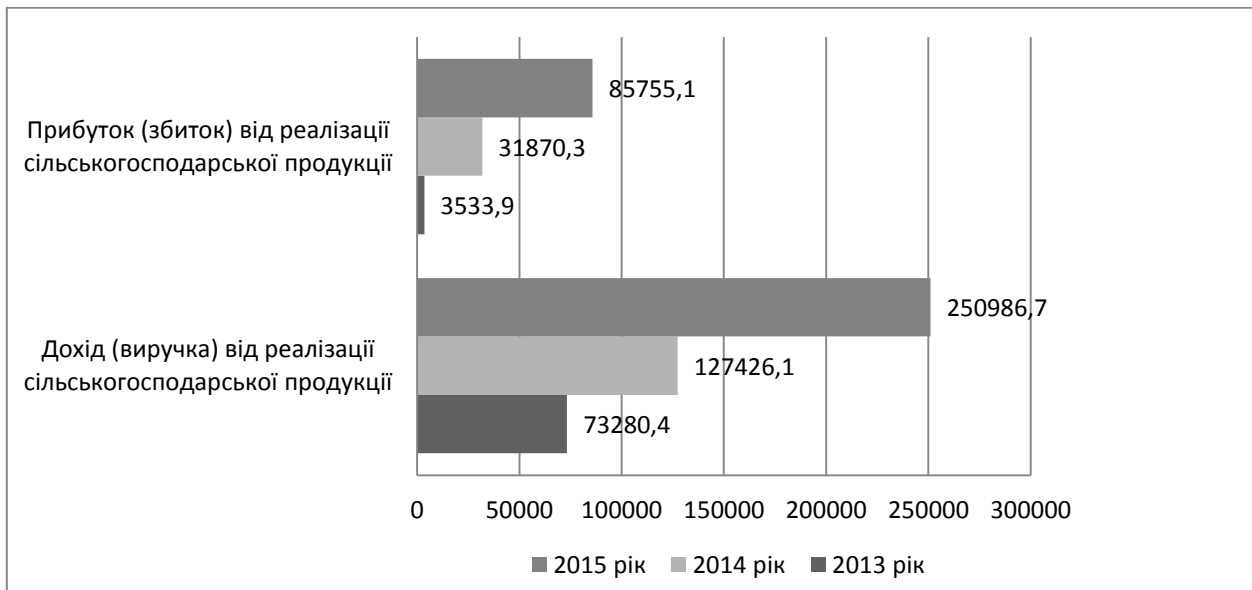

Рис. 2. Розподіл доходу (виручки) від реалізації зернових і зернобобових сільськогосподарськими підприємствами Ізмаїльського району, тис. грн

Джерело: побудовано автором з використанням даних статистичної звітності.

Таким чином, в умовах ринкових відносин, формування доходів від реалізації продукції у сільському господарстві, а також контроль за їх здійсненням, має важливе значення. Дохід (виручка) від реалізації продукції є основним джерелом відшкодування коштів на виробництво і реалізацію, формування доходів і фінансових ресурсів. Від величини доходу (виручки) залежить не тільки внутрішньовиробниче відшкоду-

вання витрат і формування прибутку, а й своєчасність і повнота податкових платежів, погашення банківських кредитів, які впливають на рівень виплачених відсотків, що у кінцевому результаті позначається на фінансовому становищі діяльності підприємств. Так, зростання обсягів реалізації зернових і зернобобових у Ізмаїльському районі сприяє підвищенню рівня доходів (виручки) і нарахування прибутку (рис. 3).

Рис. 3. Динаміка доходу (виручки) від реалізації зернових і зернобобових культур сільськогосподарськими підприємствами Ізмайльського району у 2015 році, тис. грн

Джерело: побудовано автором з використанням даних статистичної звітності.

Таким чином, можна зазначити, що значний вплив на формування доходу від реалізації, мають чинники зовнішнього і внутрішнього впливу ринкового середовища. Основними з яких є:

- оптимізація каналів розподілу, стимулювання збуту, упровадження сучасних видів реклами згідно з вимогами споживачів, оцінювання їх ефективності;
- упровадження внутрішнього і зовнішнього інформаційного обміну на основі створення інформаційно-аналітичних систем і широкого застосування сучасних інформаційних технологій;
- ефективна реклама, яка підтримує репутацію товарів, формує довіру споживачів до них, допомагає у завойовуванні ринку;
- підвищення якості продукції, продуктивності праці при формуванні організаційної культури шляхом заохочення успіху кожного працівника у формуванні єдиної команди, стимулювання ініціативи, мотивації праці, довіри персоналу, організаційна структура, система управління, фірмова культура, престиж та імідж фірми; комунікації, соціально-психологічний клімат;
- екологічні чинники [3].

Але, вплив цих чинників щодо формування доходу та розміру додаткового доходу від них неможливо розрахувати напряму. Урахування впливу даних доходів при аналізі причино-наслідкових залежностей у формуванні доходу дасть змогу вийти на новий, якісно вищий рівень підготовки рекомендацій з метою отримання оперативного і стратегічного управління доходами підприємства.

На сучасному етапі розвитку сільськогосподарських підприємств головним є забезпечення управління доходом (виручкою) від реалізації продукції через формування ефективної системи ринкового механізму.

Вітчизняний ринок сільськогосподарської продукції є складною системою взаємовідносин із задоволення попиту споживачів товарів з метою цільового її використання.

Ринок сільськогосподарської продукції займає особливе місце у структурі економіки країни. Він є одним із показників ефективності функціонування аграрного сектора у цілому. Таким чином, у результаті дослідження літературних джерел, на основі використання методу системного підходу, сформовано конкретні особливості і характеристики розвитку і функціонування ринку аграрного сектора (рис. 4).

Отже, ринок сільськогосподарської продукції є системою організації задоволення потреб, первинною ланкою, де виступає той, хто визначає цю потребу, її кількість і якість.

Структурування ринку сільськогосподарської продукції ґрунтується на концептуальних засадах функціонування ринку і специфіці продукту. Відповідно до цього виділяють два основні компоненти ринку: ринок споживача, де формуються запити на продукцію, і ринок продавця, діяльність суб'єктів якого спрямована на задоволення цих запитів. Видова структура ринку обумовлена характером запиту і особливостями його задоволення з урахуванням специфіки виробництва і організації продажу в сучасних умовах мінливості кон'юнктури товарного ринку і конкуренції.

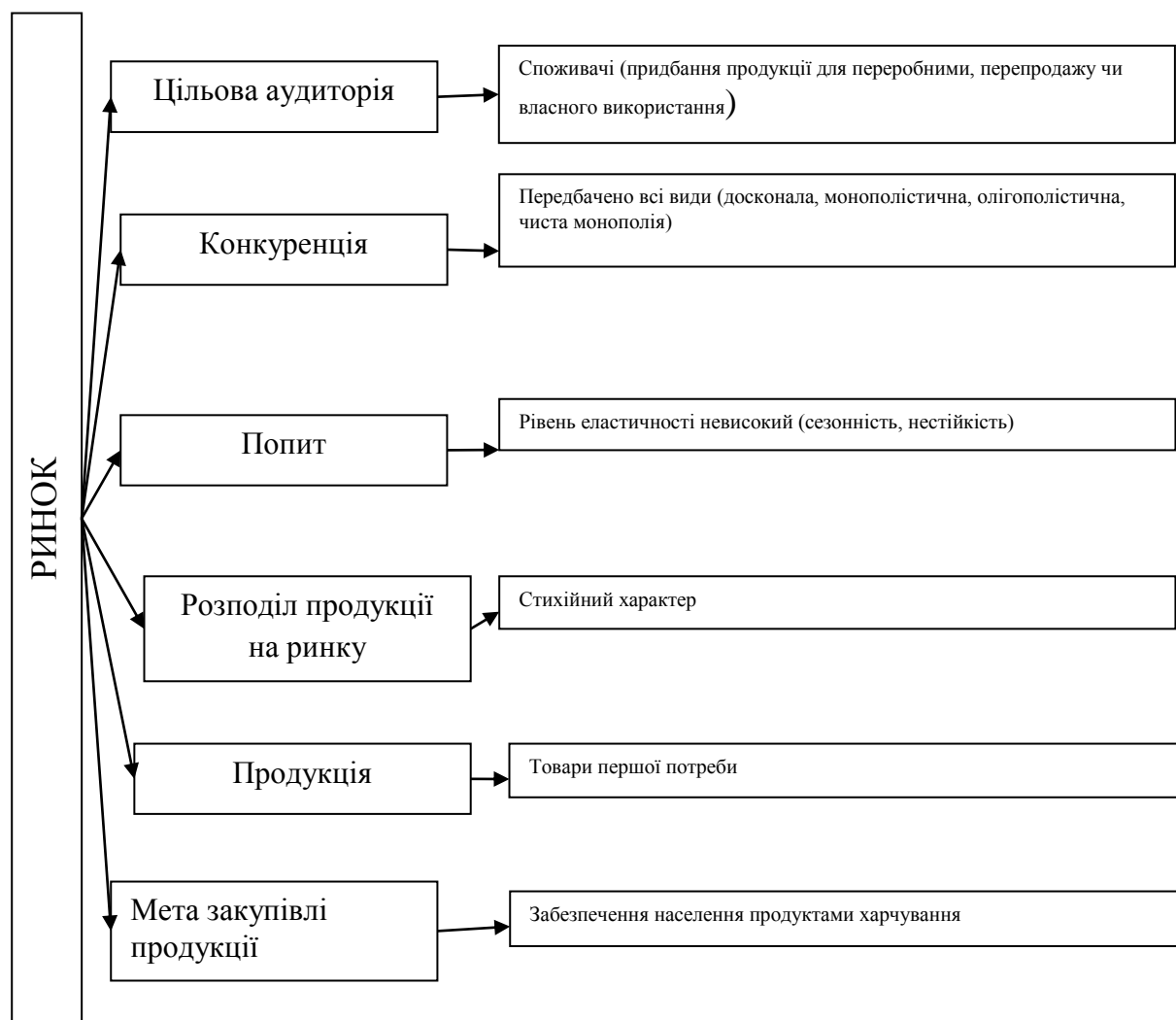

Рис. 4. Основні складові вітчизняного ринку аграрного сектора економіки

Джерело: представлено автором у результаті вивчення літературних джерел.

Локалізація попиту та пропозиції, концентруючись на сегментах споживчого ринку і галузевій структурі ринку сільгоспвиробника множинністю взаємозв'язків формує структуру ринку сільськогосподарської продукції [5].

Висновки. Таким чином досліджено, що ринок сільськогосподарської продукції є окремою категорією економіки, забезпечує дієвий механізм продоволь-

чої безпеки країни. Дохід (виручка) від реалізації сільськогосподарської продукції є основним джерелом відшкодування коштів на виробництво і продаж, з метою формування фінансових ресурсів вітчизняних підприємств. Забезпечення раціонального управління доходами через удосконалення ринкового механізму сприяє розвитку аграрного сектора економіки країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зікій Н. Л. Концептуальні основи дефініції «реструктуризація підприємства» / Н. Л. Зікій // Наук.вісник МДУ. – 2016. – № 1(5). – С. 154–159.
2. Карпюк О.А. Теоретичні аспекти ринку освітніх послуг / О. А.Карпюк // Наука й економіка. – 2009. – № 2(14). – С. 297–299.
3. Клімова І. О. Ринок сільськогосподарської продукції: особливості розвитку та проблемні питання формування інфраструктури [Електронний ресурс] / І. О. Клімова // Міжнародна інтернет-конференція «Актуальні проблеми вітчизняного ринку». – Режим доступу : http://eprints.zu.edu.ua/11658/1/Stattya_9.pdf.
4. Лозинська Т. Тенденції розвитку аграрного ринку в контексті державного регулювання / Т. Лозинська, Г. Пасемко // Публічне управління: теорія та практика. –2011. – № 1(5). – С. 162–168.
5. Макаренко П. М. Теоретичні аспекти сутності ринку та його видів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.pdaa.edu.ua>.
6. Ринкове середовище господарювання підприємств та організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://readbookz.com/book/1/32.html>.
7. Савич О. П. Стратифікація та динаміка вітчизняного ринку / О. П. Савич // ДДАЕУ. – 2012. – № 3. – С. 25–31.

8. Савченко О. П. Особливості сучасного менеджменту вітчизняних організацій / О. П. Савченко // Економічний аналіз. – 2015. – № 10(4). – С. 332–335.
9. Сірий Є. В. Ризик у підприємницькому середовищі: проблема дефініції / Є. В. Сірий // Соціологія. – 2015. – № 7. – С. 53–64.
10. Степанов А. Характеристика миссии фирмы // <http://quality.eup.ru/DOCUM/harmiss.htm>.
11. Ціноутворення на банківські продукти [Текст] : [монографія] / Н. Г. Маслак, О. А. Криклій. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 121 с.

**Н. В. Бобровская,
М. В. Тополенко,
И. Ю. Шпиченко,**

Николаевский национальный аграрный университет,
г. Николаев, Украина

АНАЛИТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА РЫНОЧНОЙ СРЕДЫ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ

Исследованы теоретические аспекты оценки отечественного рынка, компоненты его развития. Выявлено экономические особенности внедрения методических перспектив. Проанализированы взгляды отечественных и иностранных ученых по аспектам проведенного исследования и выделены факторы, которые влияют на формирование содержания рыночной среды аграрного сектора.

Ключевые слова: рынок; рыночная среда; сельскохозяйственный товаропроизводитель; внутренний рынок; свободное предпринимательство.

**N. V. Bobrovska,
M. V. Topolenko,
Y. Y. Shpychenko,**

Mykolayiv National Agrarian University,
Mykolayiv, Ukraine

ANALYTICAL ASSESSMENT OF THE MARKET ENVIRONMENT OF AGRICULTURAL SECTOR

Theoretical aspects of the domestic market, the components of its development are considered in the paper. Economic features of the implementation of methodological perspectives are discovered. The views of domestic and foreign scholars on aspects of the study and highlighted the factors that influence the formation of the content market environment agriculture are analyzed.

Key words: market; market environment; agricultural; internal market; free entrepreneurship.

Рецензенти: Горлачук В. В., д. е. н., професор;
Євчук Л. А., д. е. н., професор.